

Příspěvek k poznání Vážek (Odonata) „PR Údolí Únětického Potoka“ a Únětických rybníků

Contribution to the dragonflies (Odonata) of „Údolí Únětického Potoka Nature Reserve“ and Únětice ponds

Jiří Háva

Katedra ochrany lesa a entomologie, Fakulta lesnická a dřevařská,
Česká zemědělská univerzita, Kamýcká 1176, CZ-165 21, Praha 6 – Suchdol
Česká republika
e-mail: jh.dermestidae@volny.cz

Abstract. The paper is an overview of 11 found species of Odonata (dragonflies), found or observed in 2007-2010 author in Údolí Únětického Potoka Nature Reserve and the nearby Únětice ponds. This is the first set of faunistics data these species surveyed territory.

Key words: Dragonflies, Odonata, Údolí Únětického Potoka Nature Reserve, Bohemia centralis, Czech Republic

Úvod

Přírodní Rezervace Údolí Únětického potoka s výměrou 62,1 ha je pozoruhodné území v severozápadní části Prahy, v katastrálním území Praha - Suchdol, s nadmořskou výškou pohybující se v rozmezí 202-301 m n. m. Ve svazích údolí vystupují proterozoické břidlice a silicity, které tvoří výrazný strukturální hřeben „Kozích hřbetů“ a „Holého vrchu“ s epigenetickým údolím Únětického potoka. K horní hraně svahů zasahují štěrky pleistocenních říčních teras a pokrývají spraš. Půdy na svazích jsou různé varianty rankerů, černozemí i hnědozemí. Celé území bylo v minulosti odlesněno a pod tlakem pastvy se vyvinula náhradní společenstva, zejména rozsáhlá vřesoviště na svazích. Tyto svahy byly v 50. letech 20. století zalesněny borovicí a dnes zbývají z vřesovišť pouze nepatrné zbytky. Na jižních svazích se střídají skalní stepi a porosty teplomilných dřevin. Potoční niva je provázána střemchovou jasaninou, která místy přechází do mokřadních olšin a rákosin.

Charakteristiku území včetně fotografické a mapové dokumentace publikovali (Šuk 1993, 2000 a Kubíková et al. 2005).

Podle dostupné literatury průzkum zde uvedených vybraných čeledí z tohoto území doposud nebyl proveden, jedná se tedy o první seznam nalezených nebo pozorovaných druhů z PR Údolí Únětického Potoka a přilehlých Únětických rybníků.

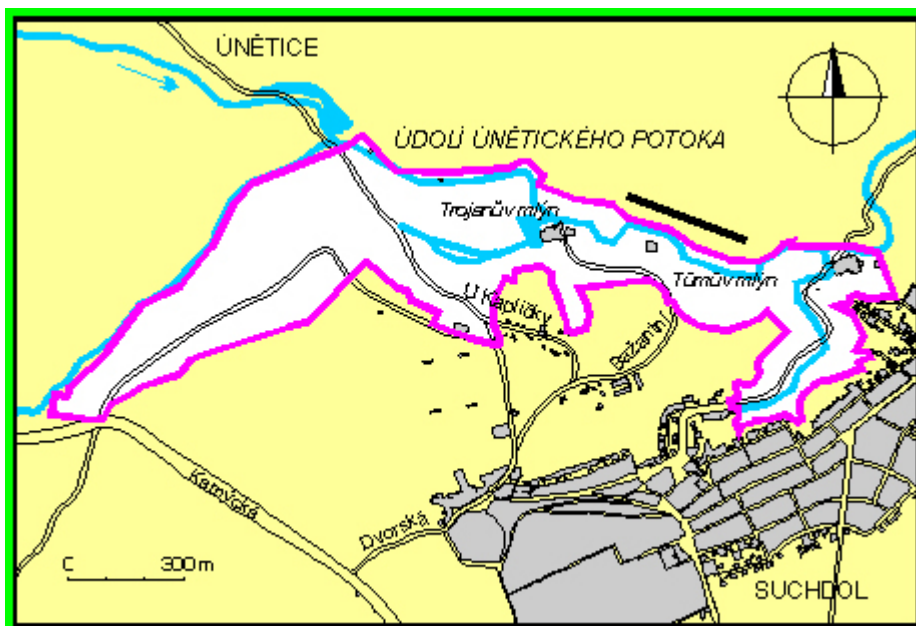
Metodika

Na zkoumaném území byl prováděn v letech 2007-2010 individuální sběr a pozorování imag druhů řádu Odonata (Vážky) za pomoci běžného entomologického vybavení (motýlářské sítě) a formou smýkáním vegetace na březích rybníků a potoka.

Dokladové exempláře jsou uloženy ve sbírce autorů (pokud není uvedeno jinak). Determinace byla provedena autorem podle práce Dolný et al. (2007).

Nomenklatura čeledí je zpracována podle Dolný et al. (2007). Přehled druhů je řazen abecedně podle taxonomického systému.

Fotografie na obr. 9-14 pořídil autor článku.

Mapa 1. Schematická mapka „PR Údolí Únětického potoka“.

Map 1. Schematic map of „Údolí Únětického potoka Nature Reserve“.

Mapa území je převzata z: http://envis.praha-mesto.cz/rocnky/CHRUZEMI/cr2_cztz/CHU77.htm

Výsledky

V tabulce je uveden přehled nálezů získaných v letech 2007-2010, přehled je stylizován podle práce Háva (2009) a Háva & Háva (2010). Nálezy jsou rozepsány následovně:

Taxon	Datum	Materiál	poznámka
-------	-------	----------	----------

Taxon	druh (species)
Datum	datum nálezu nebo pozorování (date of finding)
Materiál	počet exemplářů (number of individuals)
Poznámka	upřesnění nálezové okolnosti
PRÚÚP	Přírodní Rezervace Údolí Únětického Potoka (Nature Reserve)
ÚR	Únětice rybníky (Únětice ponds)
ÚR1	velký Únětický rybník bezprostředně ústící do Přírodní Rezervace Údolí Únětického potoka (Obr. 9-11).
ÚR2	malý rybníček v západní části Únětic (Obr. 12)
ÚR3	větší rybníček navazující na ÚR2 (Obr. 13)
ex.	exemplář
obs.	Pozorováno (observed)
více ex.	více jak 30 exemplářů (more than 30 individuals)

Tab. 1. Přehled nálezů.
Table 1. Survey of finds.

Taxon	Datum/Rok	materiál	Poznámka
-------	-----------	----------	----------

Řád: Odonata
Podřád: Zygoptera
Čeleď: Calopterygidae - motýlicovití

<i>Calopteryx virgo</i> (Linnaeus, 1758) (Obr. 1)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	PRÚÚP, ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh
--	-----------------------------------	------------------	------------------------------------

<i>Calopteryx splendens</i> (Harris, 1782) (Obr. 2)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	PRÚÚP, ÚR1 Hojný druh
--	-----------------------------------	------------------	--------------------------

Čeleď: Coenagrionidae - šidélkovití

<i>Coenagrion puella</i> (Linnaeus, 1758)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh
<i>Ischnura elegans</i> (Vander Linden, 1820)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh

Čeleď: Pyrrhosomidae - šidélkovití

<i>Pyrrhosoma nymphula</i> (Sulzer, 1776) (Obr. 8)	20.7.2010	2 samci obs.	ÚR3, pozorovány na rákosinách
---	-----------	-----------------	-------------------------------

Podřád: Anisoptera

Čeleď: Aeschnidae - šídlovití

<i>Aeschna mixta</i> Latreille, 1805 (Obr. 3)	24.7.2009	1 samice	PRÚÚP blízko ÚR1 na cestě
	15.7.2010	2 samice obs.	PRÚÚP blízko ÚR1 na cestě
<i>Anax imperator</i> Leach, 1815 (Obr. 4)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	PRÚÚP, ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh

Čeleď: Gomphidae – klínatkovití

<i>Gomphus vulgatissimus</i> (Linnaeus, 1758)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh
---	-----------------------------------	------------------	-----------------------------

Čeleď: Corduliidae – leskníkovití

<i>Cordulia aenea</i> (Linnaeus, 1758) (Obr. 5)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh
--	-----------------------------------	------------------	-----------------------------

Čeleď: Libellulidae – vážkovití

<i>Orthetrum cancellatum</i> (Linnaeus, 1758) (Obr. 6)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh
<i>Sympetrum flaveolum</i> (Linnaeus, 1758) (Obr. 7)	imaga červen-září 2007-2010	obs. více ex.	ÚR1, ÚR2, ÚR3 Hojný druh

Závěr

V příspěvku je uveden přehled 11 zjištěných druhů řádu Odonata (vážek), nalezených nebo pozorovaných v letech 2007-2010 autorem v PR Údolí Únětického potoka a Únětických rybníků. Jedná se o první soubor faunistických údajů zmíněných druhů na sledovaném území.

Jako významnější z hlediska indikace čistoty životního prostředí lze považovat druh *Aeschna mixta* Latreille, 1805.

Summary

The paper is an overview of 11 found species of Odonata (dragonflies), found or observed in 2007-2010 authors Údolí Únětického Potoka Nature Reserve and the nearby Únětice ponds. This is the first set of faunistics data these species surveyed territory.

As an important indication of purity in terms of the environment may be considered species *Aeschna mixta* Latreille, 1805.

Poděkování

Autor by rád tímto poděkoval panu Aleši Dolnému (Ostrava) za poskytnutí ilustrativních fotografií imag jednotlivých druhů a cenné připomínky k textu.

Literatura

- DOLNÝ A., BÁRTA D., WALDHAUSER M., HOLUŠA O., HANEL L. et al. 2007: Vážky České republiky / The Dragonflies of the Czech Republic - Ekologie, ochrana a rozšíření / Ecology, Conservation and Distribution. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 672 pp.
- FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. 2005: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 760 pp.
- HÁVA J. 2009: Výsledky faunistického průzkumu brouků čeledí Dermestidae a Silphidae (Coleoptera) v přírodní rezervaci Údolí Únětického potoka. Results of faunistic research of the beetle families Dermestidae and Silphidae (Coleoptera) in Údolí Únětického potoka Nature Reserve (Prague, Czech Republic). *Bohemia Centralis* 29: 101-110. (in Czech, English summary)
- HÁVA J. & HÁVA J. 2010: Příspěvek k poznání Rovnokřídých (Orthoptera) „PR Údolí Únětického Potoka“. Contribution to the Orthoptera of „Údolí Únětického Potoka Nature Reserve“. *Elateridarium* 4: 68-73.
- KUBÍKOVÁ J., LOŽEK V., ŠPRYŇAR P. & KOL. 2005: Praha. In: Mackovčín P. & Sedláček M. (eds.): Chráněná území ČR, svazek XII. Praha: AOPK ČR & EkoCentrum Brno, 304 pp.
- ŠUK V. 1993: Údolí Únětického potoka, Praha 6. AOPK ČR, Ms., 2 + 5 pp. + 1 map.
- ŠUK V. 2000: PR Údolí Únětického potoka, Praha 6. AOPK ČR, Ms., 3 pp.

Obrázková příloha

Obr. 1. *Calopteryx virgo* (Linnaeus, 1758): samec

Obr. 2. *Calopteryx splendens* (Harris, 1782): samec

Obr. 3. *Aeschna mixta* Latreille, 1805: samice

Obr. 4. *Anax imperator* Leach, 1815: samec

Obr. 5. *Cordulia aenea* (Linnaeus, 1758): samec

Obr. 6. *Orthetrum cancellatum* (Linnaeus, 1758): samec

Obr. 7. *Sympetrum flaveolum* (Linnaeus, 1758): samec

Obr. 8. *Pyrrhosoma nymphula* (Sulzer, 1776): samec

Obr. 9. Velký Únětický rybník ÚR1,
pohled směrem od PRÚÚP k obci Únětice

Obr. 11. Velký Únětický rybník ÚR1,
rákosiny s druhem *Anax imperator* Leach, 1815

Obr. 10. Velký Únětický rybník ÚR1,
pohled směrem do PRÚÚP

Obr. 12. Malý Únětický rybníček ÚR2,
pohled na severní stranu rybníčka

Obr. 13. Větší Únětický rybníček ÚR3,
pohled na severní stranu rybníčka

Obr. 14-16. Přírodní Rezervace Údolí Únětického Potoka, údolí potoka
Lokalita druhů: *Calopteryx virgo* (Linnaeus, 1758) a *Calopteryx splendens* (Harris, 1782)